

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Тыва

Администрация Барун-Хемчикского кожууна Республики Тыва

МБОУ СОШ с. Шекпээр

РАССМОТРЕНО

руководителем ШМО
начальных классов

Куулар Куулар Ч. С.
Протокол №1
от «30» августа 2024 г.

СОГЛАСОВАНО

заместителем
директора по УВР

Саая Саая А. Ч.
Протокол №1
от «02» сентября 2024 г.

УТВЕРЖДЕНО

директором

Куулар Куулар А. Т.
Приказ №224-1
от «04» сентября 2024 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебный предмет «Родной (тувинский) язык»

для учащихся 1 класса начального общего образования

на 2024-2025 учебный год

Составитель: Ооржак Алефтина Кайгал-ооловна
учитель начальных классов

с. Шекпээр 2024 г.

Тайылбыр бижик

Бо программаны А.А.Алдын-оол, К.Б. Март –оол, Н.Ч. Бамбанын «Үжүглел», Кызыл, 2013 ч. номунга база 1-4 класстарның тыва дыл болгаш номчулга кичээлинге таарыштыр тургускан. Бо класстарда өөренип турар уругларның билиг мергежилинин бедиин барымдаалааш, бердинген темаларга немелде материалдарны киирген. Ол ажылдың кол угланыышкыны уругларның чугаазын сайзырадыры, ниити билиин бедидери, өөренип турар чүүлдерин сайгарып, бөлүктөп, деңнеп, түңнөп билиринге оларның иштинден кол болгаш чугула чүүлдерни тып тайылбырлаарына өөреникчилерни чаңчыктырар.

Программаның кол угланыышкыны **дараазында сорулгаларны** чедип алырынче угланган.

- а) уругларны чечен чогаал оранынче углап, сөстүң уран чурумалдыг овур-хевирин дамчыштыр сөзүглелдин долу болгаш делгем утка-шынарлыын хөй талазындан угаап билип алырынга дузалааар;
- б) чечен сөстүң чогаалдары уругларны номчулгага ынак, бүгү-ле чараш чүүлге хандыкшылдыг, ону шын үнелеп билир кылдыр чаңчыктырар уjurлуг;
- в) номчаан чүүлүнүн утказын шингээдиринден аңгыда уругларның ниити билиинин деңнелин делгемчидеринин дуржулказын байыдар болгаш амыдыралга оларның мөзү-шынарлыг, эстетиктиг хамаарылгазын база хевирлээр;
- г) чечен чогаалды уруглар боттары шилип ап, ону таалап номчуксаар күзелин боттандырар.

Башкы уругларны бичиизинден эгелеп коллективтиг езуга бот-боттарына негелдени, шынчы ак сеткилдиг, быжыг туруштуг, эрес-дидим болурунга, күш-ажылга киириштирер сорулгалыг.

Класс бүрүзүнге номчулга кичээлинин 30-35 минутазын чогаалды номчуурунга болгаш сайгарарына, а киирилде беседага, словарь ажылына сөзүглелдин утказын илередиринге херек. Өске-даа ажылдарга 10-15 минутада хөй эвес үени чарыгдаар.

Сөзүглел-биле ажыл бир класстан өске класстан чоорту нарыдап чоруп орат.

Берге эвес сөзүглелди литературлуг шын адаанын езугаар, медреселдиг шын аянын чүгүртү номчуур.

Номчулганың темпизин шын сагып билир. Чыл төнчүзүнде таныш эвес сөзүглелди номчуурунун дүргени бир минутада 90-дан өрү сөстөрүн номчуур.

Тыва дылдың лексика болгаш фонетика талазы-биле эге билигни алыры.

Шын номчулга болгаш бижилгеге чаңчыктырып, ийи болгаш оон хөй кижилер аразына чугаалажыышкынына киржир;

Чаңгыс кижинин сагыш-сеткилин илереткен чугааны тургузар болгаш бичии хемчээлдиг шинчилел болгаш медээ сөзүглелдерни бижиир.

Тыва дылга хумагалыг болур, сагыш-сеткилинден оон арын онзагайын үнелеп, камнаарына харысалгалыг болур.

Тыва дылынга сонuurгалын оттурар болгаш бодунуң чугаа домаан сайзырадырга чүткүлүн бедидер.

Эге школага тыва дыл болгаш номчулга өске эртемнерни өөрениринге болгаш уругларның коллективке ижиктиреринге эң-не кол черни ээлеп турар.

Өөреникчилерниң кичээлге болгаш кичээлден дашкаар ажылдарга киржилгези:

1. Дыңнап тургаш, адаар:

- башкының берген үлегерин өттүнүп үннү шын адаар;
- сөске үннүң туружун шын илередип, тода адаар;
- эжеш ажык эвес үннерниң ылгалын тода адаар;
- узун, кыска, өк-биле адаар ажык үннерни онзагайлап адаар;
- алфавитти чурум-чыскаал аайы-биле адаар;
- үлегерлээн болгаш словарь сөстөрүн дыңнап адаар.

2. Бөлүктөл ажылы:

- эге болгаш сөөлгү үннериниң аайы-биле сөстөрни бөлүктээр; бердинген үнге сөстөрни шилип тывар;
- дөмей уткалыг сөстөрни бөлүктээр;
- узадыр адаар ажык үннерлиг сөстөрни бөлүктээр;
- өк-биле адаар ажык үннерлиг сөстөрни бөлүктээр;
- үнү биле үжүү дең сөстөрни бөлүктээр;
- үжүү хөй, үнү эвээш сөстөрни; үнү хөй, үжүү эвээш сөстөрни бөлүктээр;
- бижири чаңгыс дүрүмге чагыртыр сөстөрни бөлүктээр;
- эжеш ажык эвес үннерлиг сөстөрни бөлүктээр;
- тема аайы-биле бөлүктээри: ногаа аймаа, ыяш аймаа, хеп аймаа, сава, аыш-чем дээш оон-даа өске.

3. Хайгаарал ажылы:

- башкының номчаан шүлүүндөн бердинген үн кирген сөстөрни тывар, ол сөстө үннүң туружун (эгезинде, ортузунда, сөөлүндө) тодарадыр;
- бердинген үннерден херек үннү тывар, оон характеристиказын чугаалаар. Чижээ: Б...р)е,ээ) келем, акый!
- Сөзүглелге дөмей уткалыг сөстөрни ажыглаар
- Сөзүглелден медээ, айтырыг, кыйгырыг домактарын тывар;
- Сөзүглелден чаңгыс аймак кежигүннерлиг домактарны тывар;
- Сөзүглелден хуу аттарны көргүскен сөстөрни тывар;

4. Хевирлеп - дүрзүлээр ажыл:

- сөстүң тургузуун дүрзүлел чуруун шыяр;
- демир дузак, пластилин болгаш өске-даа материалдарның дузазы-биле үжүктөрни дүрзүлөп кылыр;
- домактарның тургузуун дүрзүлөп чуруун шыяр;
- сөс тургузуун дүрзүлөп шыяр;
- дорт чугаалыг домакты дүрзүлөп чуруун шыяр;
- кескен үжүктөр-биле кассага сөстөр тургузар;

5. Деңнээри:

- бердинген дүрзүгө тааржыр сөстөрни тывары;
- номчаан сөзүнге дүүштүр чурукту дөмейлээр;
- үн болгаш оон үжүүн деңнээр;
- улуг болгаш бичии үжүктөрнүн бижээнин деңнээр;
- үлегерлиг бижилге биле өөреникчинин бижээнин деңнээр;
- домак биле сөстү деңнээр;

6. Хынаары:

- бөлүк аайы-биле бодунуң ажылын хынаар болгаш үнелээри;
- частырыгларны тыпкаш, ону эдер, слог бүрүзүндө ажык үннерниң барын хынаар;
- чурукта чүглө бердинген үжүк бар кезээн будуур;
- бөлүк сөстөрдөн артык сөстү тывар.

7. Тайылбырлары:

- узун, кыска болгаш өк-биле адаар ажык үннерни шын адаарын, оларның туружун, дүрзүгө көргүзүп тайылбырлаар;
- чымчак болгаш кадыг демдектерниң ужур-дузанын тайылбырлаар;
- улуг үжүк-биле бижиир сөстөрниң дүрүмү;
- сөстү слогтарга чарарының дүрүмү;
- сөстүң дорт болгаш доора утказын тайылбырлаар;
- чаңгыс аймак кезигүннерлиг домакты шын бижиириниң дүрүмү.

8.Шинчилээри:

- сөстөрни слогтарга чарары, сөстө каш слог барын тодарадыры, бердинген слогтарга тааржыр сөстөрни тывары (- - мал-чын-нар);
- чурукка ат тыпсыр;
- домактың эгезин, төнчүзүн утка-аайы-биле эде тургузар;
- номчаан сөзүглелинде кандыг болуушкуннар болуп турарынга хамаарышкан салдырган айтырыгларга харыылаар;
- сөзүглелдин кол утказын чугаалаар;
- сөстөрниң утказының аайы-биле (чүвөлөрни көргүзүп турар сөстөр, чүвөлөрниң ылгавыр демдээн көргүзөр сөстөр, чүвөлөрниң кылдыныын көргүзөр сөстөр) шинчилээр.

9. Номчулга:

- слогтап номчуур;
- бодунуң иштинде номчуур;

- химиренип номчуур;
- рольдап номчуур;
- бижик демдектерин сагып, домактарны аянныг номчуур
- шиижидип ойнаары;
- хевирин өскөрткөн домакты азы сөзүглелди эдип номчуур.

10. Дүжүрүп бижилге:

- башкының бижээн үлегеринден дүжүрүп бижиир;
- парламал болгаш бижимел сөзүглелди дүжүрүп бижиир;
- бердинген даалга-биле сөстөрни болгаш домактарны дүжүрүп бижири;
- хевирин өскөрткөн сөзүглелди эде тургуспушаан бижиир.

Өөреникчилерниң номчулга талазы-биле алган билиглеринге, мергежилдеринге, чаңчылдарына кол негелделер

1-ги классты доозуп турар уруглар төрөөн дылының бүгү үннерин болгаш үжүктөрүн, оларның кол ылгалын билген турар.

Өөреникчилерниң кол мергежилдери болгаш чаңчылдары: сөстөрдө үннерни ылгап, оларның туружун тодарадып билир; ажык, ажык эвес үннерни болгаш үжүктөрни, кыска, узун ажык үннерни болгаш үжүктөрни бот-боттарындан ылгап билири; домактарның болгаш сөстөрниң анализ-синтезиг сайгарылгазын кылып, домактардан сөстөрни ылгап тывар; улуг болгаш биче үжүктөрни шын, чараш, тода бижип билир; бижимел болгаш парламал шрифт-биле бижиттинген сөстөрни, домактарны иштинде слогтап адап ора, шын дүжүрүп бижип; адаары болгаш бижири дүүшкөк 3—4 берге эвес сөстөн тургустунган домактарны адап бээрге, үжүктөр кагбайн шын бижири; домак эгезинге улуг үжүктү бижири; сөөлүнгө улуг секти салыры.

Нарын эвес сөстөрни слогтавайн чүгүртү номчуп, оларның шын, медреселдиг, аянныг болурун сагыыры; сөстөрни тода адавышаан, домак сөөлүгө интонацияны, домактар аразына паузаны кылыр; башкының номчаан азы чугаалаан чүүлүн кичээнгейлиг дыңнаар болгаш утказын сактып алыр; номчаан чүүлүнгө хамаарышкан айтырыгларны харыылаары болгаш башкының дузазы-биле оон, кол утказын илередири; ону кезектерге чарары; сөзүглелди иштинде номчааш, утказын билип алган шаа-биле чугаалап шыдаар; номчаан номнарының адын, авторун шын адап билир; доктаадып алган шүлүктөрүн аянныг чугаалап билир; номчулганың негелделерин болгаш шынарларын шын сагывышаан, номчуурунун, темпизин дүргедидип шыдаары; чыл төнчүзүндө номчуурунун, дүргени 1 минутада 25—35 хире сөс; сюжеттиг чуруктар-биле харылзаалыг чугаа тургузары.

Номчаан номнарының авторун, адын шын сактып ап, 5—8 хире биче хемчээлдиг шүлүктерни шээжи-биле аянын чугаалап билир.

Бижик демдектерин (. ! ?) барымдаалап домактарны шын номчууру; оларның аразынга үн доктаашкынын кылып билир.

Сюжеттиг болгаш темалыг чуруктарны көрүп тургаш, 3—4 домактан тургустунган харылзаалыг аас-даа, бижимел- даа чугааны тургузуп билир.

Долгандыр турар амыдырал болгаш бойдус-биле таныжылганың түннелинде өөреникчилер дараазында кол-кол билиглер болгаш чаңчылдарны чедип алыр: чурттап турар республиказының болгаш найысылалының адын билир; кудумчу кечериниң, транспорту оюп эртериниң, кудумчуга чадаг кижилерниң оруктарга чоруур чурумнарын, өрт болдурбазының чамдык дүрүмнерин сагып билир; чылдың янзы-бүрү үелеринде агаар-бойдустуң, онзагай демдектерин эскерип билир; чурттап турар черинде чанар болгаш кыштаар элээн каш куштарның аттарын билир; оларны ылгап шыдаар.

Чарааштыр бижилге

Улуг болгаш бичии үжүктерниң кезектериниң аттарын болгаш бижиириниң дөмейлешкээн барымдаалап дараазында чурум ёзугаар бөлүктерге чарар.

Бичии үжүктер

1. Дорт шугумдан база үстүнде ээпектиг, адаанда ээпектиг шугумнардан тургустунган үжүктер: *и, ш, г, п, р, ү, Ү* — 7
2. Үстүнде айыткан шугумнарга точкалар болгаш дүүшкүннер немешкенинден тургустунган үжүктер: *й, л, м, ц, щ, н, ң, ь, ы* — 9
3. Төгерикиден тургустунган үжүктер: *о, ө, а, ю, ф, б, д, я* — 8
4. Солагай талакы чартык төгерикиден тургустунган үжүктер: *с, е, ё, ч, ь, ъ, в* — 7
5. Бир талакы чартык төгерикиден каттышканындан тургустунган үжүктер:

э, х, ж, з, к - 5

Улуг үжүктер

1. Кол элементизи үстүкү азы адаккы кезектеринде ээпек шыйыглыг үжүктер:

И, Ш, Ч, Ц, Щ, Л, М, А — 8

2. Кол кезээ чартык болгаш бүдүн төгерики үжүктер:

О, Ө, С, Э, Х, З, Я, Е, Ё, Ж — 10

3. Кол элементизи чалбыыш хевирлиг шугумдан тургустунган үжүктөр:

У, Ү, Н, К, Ы, Ю, Р, В, Ф — 9

4. Кол элементизи чалбыыш хевирлиг шугумнуң чалгыгланчак шугум-биле каттышканындан тургустунган үжүктөр: Г, П, Т, Б, Д — 5

1—4 класстарга класстан дашкаар номчулга.

Класстан дашкаар номчулга — уругларны чечен чогаалга хандыкшыдарының бир аргазы, литературлуг номчулганың чарылбас кезээ. Класстан дашкаар номчулганың кол сорулгалары өөреникчилерни уруглар чогаалы-биле таныштырбышаан, номга ынак болурунга кижизидер; уран чогаал дамчыштыр угаан-билииниң ниити деңгелин бедидер; эстетиктиг мөзү-бүдүжүн хевирлеп, ниити сайзыралын чедип алыры; сагыш-сеткил культуразын бүгү талалыг байыдары болур.

Класстан дашкаар номчулга өөреникчиниң назы-харын, амыдыралчы дуржулгазын шыңгыы барымдаалаар болганда, номчуурунга сүмелеп турар номнар шын шилиттинген турар ужурлуг. Уругларның номчулгазын шын, системалыг, ажыктыг кылдыр чорударынга башкының медреселдиг шилилгези албан негеттинер. Кол черни улустуң аас чогаалы, тыва чечен чогаал, орус болгаш өске-даа хөй национал улустуң чогаалдары, даштыкы классика ээлээн турарын чугула деп сүмелеп турар.

Тыва улустуң аас чогаалының эң-не дээрэ үлегерин эге класстарга өөредип тура, ук чогаалдарда улусчу чаңчыл-сагылгаларны уругларга билиндирип база уруглар боттары ону эскерип билиринге чаңчыктырар аргаларны ажыглаар. Программада айыткан кол-кол темалар, чогаалдың хевирлери, авторлар, чогаалдардан аңгыда, класстан дашкаар номчулгага кайы авторларны, кандыг номнарны, чогаалдарны сүмелээри башкыдан улуг хамааржыр. Ооң-биле чергелештир башкы уругларның кандыг чогаалдарга сонугалдыын, ук чогаалчының амгы үе-чаада, ниити литературада ээлеп турар туружун, ролюн барымдаалап көөрү база чугула.

Класстан дашкаар номчулга программаның база бир кол хевир, кол өзээ — ооң хөй янзылыг (вариантылыг) болуп турары. Ол чорук башкыга уругларның номчулгага хереглел-сонугалын болгаш бот-тускайлаң номчуп база сайгарып билиринге дузалаар.

БЕЛЕТКЕЛ ҮЕЗИ

Башкының кол сорулгалары:

- 1) уругларны школаның чурум-сагылгазы-биле таныштырып, оларны аңаа чаңчыктырары;
- 2) уруглар коллективин тургузуп организаастары;
- 3) бижикке өөредиринге белеткел;

Ол ажылдарнын кол утказы-биле уругларның сөс курлавырын байыдып, чугаазын сайзырадыры. Уругларны доктаамал кичээнгейлиг, хайгаараачал, сонугаачал, өөредилгээ сундулуг болурунга белеткээр. Билип алган чүүлдерин деңнеп, сайгарып, түңнеп билиринге чаңчыктырар.

Уругларның школага келген баштайгы хүннеринден эгелээш-ле улусчу педагогиканың кижизидилгеге салдарлыг аргаларына даянып алгаш, чараш аажы-чаңга, найыралдыг болурунга, хүндүлээчел биче-сеткилдиг, ажилгыр болурунга, бойдуска болгаш ниитиниң өнчү-хөренгизинге камныг болурун кижизидип чаңчыктырар.

Парта азы стол артынга шын олулары. Бижилге, номчулга үезинде бодун шын алдынары, демир-үжүктү шын тудары, кыдыраашты салыры, кичээл үезинде башкыны эки дыңнаары. Бо негелделерни хүннүң-не кичээл санында чорудуп тургаш, уругларны чаңчыктырар. Белеткел үезиниң бир кол сорулгазы уругларны үннер болгаш үжүктөр-биле таныштырып, номчуп өөрениринге белеткээр. Ынчангаш:

а) ном-биле таныжар;

б) оон чуруктары, схемаларын ажыглап тургаш ажил чорудар;

в) үннүң анализ-синтезтиг методун ажыглавышаан, бижикке өөредиринге белеткел ажилдары; «домак», «сөс», «слог», «үн» деп терминнер-биле таныжылга, сөстү дыңнап, адап тургаш, ында кирген ажык болгаш ажык эвес үннерни ылгап билиринге чаңчыктырар.

ҮЖҮГЛЕЛ ҮЕЗИ

Уругларны шын номчуурунга өөредир - башкының эң харысалгалыг ажылы.

Үжүглел үезинден эгелеп-ле, үннүг анализ-синтезтиг методту ажыглап тургаш, номчуурунга өөредир үннүң анализин кылырда чугаадан домакты, домактан сөстү, сөстен слогтарны, слогтардан үннерни, үннерден чаңгыс херек үннү адап, дыңнап тургаш, ылгадып үндүрер.

Үннүң синтезин кылырда, чаңгыс үннү өске үннерге кожар, үннерден слог, слогтардан сөс, сөстөрдөн домак тургузуп өөредир.

Үннүң анализ-синтезин чорудуп тургаш, кол-ла чүве - уругларны шын дыңнап бижииринге чаңчыктырары. Оларның чугаалап, бижип, номчууру оон дыка хамаарылгалыг. Номчулга үезинде сөстөрни шын адап, номчаан чүүлүнүң утказын медресеп билиринче угланган ажилды чорудар.

Үжүктөр бижий берген үеде уруглар-биле бижилгениң белеткелин шын чорудары чугула. Баштай үжүктөрниң кол-кол элементилерлерин бижип өөредир:

Үжүктөрни тода болгаш номчуттунгур кылдыр бижидип чаңчыктырар. Сөстү бижиириниң мурнунда ооң утказын тодарадып, ында каш үн, үжүк барын сайгарып, орфографияның дүрүмнөри-биле харылзаштырар. Парламал болгаш бижимел сөстөрни домактарны дүжүрүп бижири. Бижиириниң темпизин чоорту дүргедедип, кыдыраажын арыг-силиг эдилеп, кызыл шыйыг-биле аңгылаан шөлдү сагыры.

ҮЖҮГЛЕЛ СООНДАГЫ ҮЕ.

Үжүглел соондагы үеде бижилгеге чорудар ажилдар:

1. Үжүглел үезинде билип алган билиглерин быжыглап, системажыдары.

2. Үннер болшаг үжүктерниң ылгалы. Ажык болгаш ажык эвес үннер.

3. Үн илеретпес үжүктер. Алфавит-биле практиктиг таныжылга.

4. Сөс, домак, чугааның чүдөн тургустунары.

5. Сөстү слог аайы-биле көжүрери.

6. Бижиириниң темпизин чоорту дүргедедип, бижимел, парламал сөстөрни, домактарны, улуг болгаш биче үжүктерниң кезектерин барымдаалап шын бижири.

7. Адаары болгаш бижири карышкак эвес сөстөрни, домактарны башкы адап бээрге бижири. Домак эгезинге, улуг үжүк бижири, сөөлүнгө улуг сек салырынга чаңчыктыралы. Кижиниң ат, фамилиязын, адазының адын шын бижииринге мергежилгелер чорудар.

Номчулганың чаңчылдарын ханылыдыр болгаш быжыглап, слогтап-даа, слогтаашкын чокка-даа шын адап номчуп өөредир. Сөзүглелде абзацтарны эскерип билири болгаш абзац бүрүзүнүң утказын чугаалап билиринге чаңчыктырар. Номчаан чүүлүнүң утказын дүүштүр айтырыгларга харыылаары, сөзүглел иштинден тып номчууру. Диалогтарны, сөзүглелдерни аянның кылдыр рольдап номчууру.

Сюжеттиг чуруктарга сөзүглелди тургузары.

Номчулганың темпизин чоорту дүргедедириниң аргаларын башкы ажыглаар, чыл төнчүзүндө 1 минутада 25-35 хире сөс номчуурун чедип алыр.

Тыва дыл болгаш номчулга.

Бирги класска класстан дашкаар чорудар кичээлдерниң сорулгалары:

1. Уругларны школа-биле болгаш школачы амыдырал-биле таныштырар болгаш өске-даа ажылдакчыларны танып, оларның ажылын хүндүлөп билиринге чаңчыктыралы.

2. Бүдүн төлөптиг ап билири. Бодунуң болгаш өскениң үезин үнелээри. Каржы болбас.

3. Улуг улусту хүндүлөп, бичии кижилерни кээргеп, чаптап билири. Хире-шаа-биле дузазын чедирип, ачы-буянның, биче сеткилдиг болурун хевирлээр.

4. Школанын хөй-ниити ажылынга ак-сеткилдиг киржири. Эш-өөрү –биле эп-найыралдыг, дузааргак болуру. Сагылга-чурумга хамаарышкан мораль-этиктиг билиглерни сагып билиринге чаңчыктырар.

5. Төрээн чурту - Тывазынга, Россияга ынаа болгаш чоргааралы.. Ооң бойдузунга, дириг амытаннарынга, үнүштеринге, арга-арыынга, сагыш-човангыр, хумалалыг хамааралгазы болгаш сагыыр ужурлары.

6.Уругларга номну үнелеп, «Ном-билиглерниң үндезини» деп угаадыгны билиндирер. Уругларның делегей көрүүшкүнүн , номга сонуургалын бедидер. Номчулга-амыдыралдың бир кол негелдези кылдыр, номчуурунга чаңчыктырып, библиотека-биле харылзаазын быжыглааар.

	Эрттирер хүнү		Тема	Баш бурунгаар салдырган туннелдер		
	План	Факт.		Ниити ооредиглиг	Метапредметтиг	Бот-тускайлан
1	02.09		Билиг кичээли. Школа-биле таныжылга	Номчуп, бижип өөрениринге белеткенир. Үн, үжүк, слог, домак, чугаа дугайында билип, оларны схема дузазы-биле ылгап турар болур.	Номда демдектернин , схемаларнын утказын билип алыр. Өөренир черин чурумга тудуп, эш-өөрү-биле таныжар. Айтырыг салып, анаа харыылап ооренир.	Өөреникчи кижини мен деп билип, школачы кижинин чурумун кууседип эгелээр. Арыг-шеверин сагып, школага, кудумчуга, бажынынга шын алдынар болур.
2	03.09		Чугаа. Бижимел, аас. Ужуглел бижилгези			
3	05.09		Домак. Домакты бижири.			
4	09.09		Сос			
5	10.09		Слог			
6	12.09		Үн. Ажык болгаш ажык эвес уннер-биле таныжылга			
7	16.09		А,а деп ун болгаш ужук	Уннернин характеристиказын билип алыр. Ооренген ужуктеринден тургустунган состерни номчуп ооренип алыр. жуктернин бижимел хевирин танып, оон унун ылгап билир болур. Й уннуг ужуктерни шын бижип ооренип алыр. Созуглелдин темазын, оон кол утказын тодарадып база чугаалап билир болур.	Башкынын удуртулгазынын аайы-биле ооренир черин чурумга тудуп билир болур. Кылган ажылын бердинге даалга ёзугаар шууштурер. Бир эвес ажылы частырыглыг болза, немей ажылдарны кылыр болур. Башкы-биле денге коргузуг материалын коруп ажылдап билир болур. Ном-биле ажылдап билир болур.	Тыва куруненин куруне дылы деп тыва дылды билип, бодунун торээн дылы деп чуулду билир болур. Бодунун ог-булезинге, эш-оорунге хундуктелди коргузуп шыдаар болур. Школанын эки оореникчизи деп атты эдилээринге белен болур.
8-9	17.09 19.09		Л,л деп ун болгаш ужук			
10-11	23.09 24.09		О,о деп ун болгаш ужук			
12-13	26.09 30.09		М, м деп ун болгаш ужук			
14-15	01.10 03.10		С, с деп ун болгаш ужук			
16-17	07.10 08.10		Н, н деп ун болгаш ужук			
18-19	10.10 14.10		Ч, ч депун болгаш ужук			
20-21	15.10 17.10		Ы, ы деп ун болгаш ужук			
22-23	21.10 22.10		У,удепун болгаш ужук			
24	24.10		Сагындырыглыг диктант			
25-26	04.11		Р, р депун болгаш ужук			

	05.11					
27-28	07.11 11.11		Ү, ү депун болгаш ужук			
29-30	12.11 14.11		И, идепун болгаш ужук			
31-32	18.11 19.11		Э, э депун болгаш ужук			
33	21.11		Диктант			
34-35	25.11 26.11		е деп кыска ун, оон ужуу			
36-37	28.11 02.12		Э, ээ, е ужуктуг состер	Уннернин характеристиказын билип алыр. Ооренген ужуктеринден тургустунган состерни номчуп ооренип алыр.	Справочниктерни ажыглап херек материалды тып билири. Созуглел, чурук, схема-биле коргускен материалды номчуп билири.. Чувелернин домей болгаш ангы чуулун ылгап билири.	Бодунун болгаш эш-оорунун сагыш- сеткилин хундулеп хулээп шыдаар болур.
38-39	03.12 05.12		Ш, ш деп ун болгаш ужук			
40-41	09.12 10.12		Ө, ө деп ун болгаш ужук			
42-43	12.12 16.12		Д, д деп ун болгаш ужук			Хуузунда арыг-шеверни болгаш кудумчуга айыыл чок чоруктун дурумнерин сагып билир болур.
44-45	17.12 19.12		Б, б деп ун болгаш ужук			
46-47	23.12. 24.12.		Г, г деп ун болгаш ужук	Алфавиттин ужуктерин чурум ёзугаар шын адап билир болур.		Хуузунда арыг-шеверни болгаш кудумчуга айыыл чок чоруктун дурумнерин сагып билир болур.
48	26.12.		Хыналда диктант	/в/ деп үннүң характеристиказын билип алыр. Ол үнден тургустунган слогтарны, сөстөрни ном-чуп өөренип алыр.	Башкының айтырыынга долу харыы берип шыдаары. Башкы-биле деңге көргүзүг мате риалын көрүп ажылдап база ном-биле ажылдап билири.	Өөреникчи кижини мен деп медресе билип, өөреникчи кижинин сагыыр чурумун күүседип билири . Үн, үжүк анализин кылып билири.
49	13.01.		Чугаа сайзырадылгазы. Чурук-биле ажыл.			
50-51	14.01. 16.01.		/в/ деп үн болгаш В,в деп үжүктер			
52	20.01		/в/ деп үн болгаш В,в деп үжүк-тер.	/в/ деп үннүң характеристиказын билип алыр. Ол үнден тургустунган слогтарны, сөстөрни ном- чуп өөренип алыр. Үжүктерниң бижимел хевирин танып, ооң	Башкының айтырыынга долу харыы берип шыдаары. Башкы-биле деңге көргүзүг материалын көрүп ажылдап база ном-биле ажылдап билири.	Өөренир черин чурумга тудуп билири. Өөреникчи кижини мен деп медресе билип, школаның эки өөреникчизи деп атты эдилээринге белен болуру. Үн, үжүк анализин кылып билири.

				үнүн ылгап билир болур.		
53	21.01.		/т/ деп үн болгаш Т,т деп үжүктөр.	/т/ деп үннүн характеристиказын сөстүн эгезинге турда канчаар адаттынарын билип алыр. Ол үндөн тургустун ган слогтарны, сөстөрни ном- чуп өөренип алыр . Сөс иштинден /т/ деп үннү ылгап өөренип алыр.	Төрөөн Тывавыс тың кайы- даа булуңнарында тараалаң черлер ниң барын база тараа культура ларын билип алырлар. Башкы ның айтырыынга долу харыы берип шыдаар ужурлуг. .	Өөреникчи киж и мен деп ме дереп билип, өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билири. Номчаан чүүлүнүн утказын башкынырыгыларының дуза- зы- биле чугаалап билир болур. Сос иштинден /т/ деп унну ылгап билир болур
54	23.01.		/т/ деп үн болгаш Т, т деп үжүктөр. Бичии т деп үжүктү бичири	/т/ деп үннүн характеристиказын сөстүн сөөлүнге тургаш канчаар адатты нарын билип алыр. Ол үндөн тургустунган слогтарны, сөстөрни чүгүртү номчуп өөренип алыр . Сөс иштинден /т/ деп үннү ылгап билир болур	Арганын куштарын танып, билип алырлар. Башкының айтырыынга долу харыы берип шыдаары. Башкы- биле деңге көргү зүг материалын көрүп ажылдап база ном- биле ажылдап билири.	Өөренир черин чурумга тудуп билири. Өөреникчи киж и мен деп ме дереп билип, өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билир болур. Номчаан чүүлүнүн утказын башкының айты- рыгыларының дуза- зы- биле чугаалап билир болур.
55	27.01.		Сагындырыгылыг диктант	Ол үндөн тургус тунган сөстер- ни номчуп өөренип алыр. Үжүктөрниң бижимел хевирин танып, ооң үнүылгап билир болур. . Бердинген слог тарны улаштыр сөстер тургузуп өөренип алырлар.	Малчыннарның чурттап турар чериниң долган дыр турар хүрээлениң чараштыр чугаалап шыдаптарлар. Башкы ның айтырыынга долу харыы берип шыдаары.. Башкы- биле деңге көргү үг материалын көрүп ажылдап база ном- биле ажылдап билир болур.	Өөренир черин чурумга тудуп билир болур. Өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билир болур. Номчаан чүүлүнүн утказын башкының айты- рыгыларының дуза- зы- биле чугаалап билир болур. Сөс иштинден /т/ деп үннү ылгап билири.
56	28.01.		/т/ деп үн болгаш Т,т деп үжүктөр. Улуг Т деп үжүктү бичири			
57	30.01.		/к/ деп үн болгаш К, к деп үжүктөр	/к/ деп үннүн характеристиказын билип алыр. Ол үндөн тургустунган слогтарны, сөстөрни ном- чуп өөренип алыр.	Бистин суурнун суг шыгжамырын га (далайга) эжеш куштарнын кээп чурттап тура рын билип алыр лар. Башкының айтырыынга долу харыы берип шыдаар ужурлуг.	Сөс иштинден /к/ деп үннүн туружун тып билир болур.
58	10.02.		/к/ деп үн болгаш К, к деп үжүктөр. Бичии к деп үжүктү бичири	/в/ деп үннүн характеристиказын билип алыр. Ол үндөн тургустунган	Делегейде күрү нелер кайы кө вей база күрүне бүрүзү туктуг, сүлделиг, гимниг	Өөренир черин чурумга тудуп билир болур. Өөреникчи киж и мен деп ме дереп

				слогтарны, сөстөрнү ном- чуп өөренип алыр. Үжүктөргө бижимел хевирин танып, ооң үнүн ылгап билир болур.	дээрзин билип алырлар. Тывавыстың тугунун, сүлдөзүниң утказын билип алырлар.	билип, школаның эки өөреникчизи деп атты эдилээ- ринге белен болуру. Үн, үжүк анализин кылып билири.
59	11.02.		/к/ деп үн болгаш К, к деп үжүк-тер. Улуг К деп үжүк- тү бижиири <i>Оюн кичээл «Үжүктөрим, оннуктер».</i>	Ол үндөн тургус тунган слогтар- ны, сөстөрнү ном чуп өөрө- нип алыр. Үжүктөргө бижимел хевирин танып, ооң үнүн ылгап билир болур.	Тывада озуп турар каттарны (эм каттарны) болгаш тараа культураларын билип алырлар. Эм каттарны каяа ажыглаарын билип алырлар. Презентация ажыглаар.	Өөренир черин чурумга тудуп билир болур. Өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билири. Номчаан чүүлүнүң утказын башкының айтырыгларының дузазы-биле чугаалап билири. Сөс иштинден /к/ деп үннү ылгап билири.
60	13.02.		Хыналда диктант	/п/ деп үннүң характеристиказын билип алыр. Ол үндөн тургустунган слогтарны, сөстөрнү ном- чуп өөренип алыр.	Араатан амытанпарның амыдыралын болгаш тулаада паганың ду гайын да билип алыр. Башкының айтырыгына долу харыы берип шы даары .	Өөренир черин чурумга тудуп база өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билр болур. Номчаан чүүлүнүң утказын башкының айтырыгларының дузазы-биле чугаалап билир болур. Сөс иштинден /п/ деп үннү ылгап билир болур.
61	17.02.		/п/ деп үн болгаш П, п деп үжүктөр	/в/ деп үннүң характеристиказын билип алыр. Ол үндөн тургустунган слогтарны, сөстөрнү ном- чуп өөренип алыр. Үжүктөргө бижимел хевирин танып, ооң үнүн ылгап билир болур.	Чурукчунун херекселдерин четчелеп билип алырлар. Тыва эдилелдерни танып, билип алыр.	Өөренир черин чурумга тудуп база өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билри. Номчаан чүүлүнүң утказын башкының айтырыгларының дузазы-биле чугаалап билири. Сөс иштинден /п/ деп үннү ылгап билири.
62	18.02.		/п/ деп үн болгаш П, п деп үжүктөр. Бичии п деп үжүктү бижиири	Ол үндөн тургус тунган слогтар- ны, сөстөрнү ном чуп өөрө- нип алыр. /п/ биле /б/ деп уннернин характеристиказын берип ооренип алыр. Үжүктөргө бижимел хевирин танып, ооң үнүн ылгап билир болур.	Спортка хандыкшыл, дадыгышкын, кадыкшыл болгаш сугга эштирге ажыктыг болурун билип алырлар. Хемге эжинерде оваарымчалыг болуру.	Өөренир черин чурумга тудуп база өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билр болур. Номчаан чүүлүнүң утказын башкының айтырыгларының дузазы-биле чугаалап билир болур.
63	20.02.		/п/ деп үн болгаш П, п деп үжүк-тер. Улуг П деп үжүк- тү бижиири	/ң/ деп үннүң характеристиказын билип алыр. Ол үндөн тургустунган	Башкының айтырыгына долу харыы берип шыдаары. Аңныр ажыл-	Өөренир черин чурумга тудуп база өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билри. Ном
64	24.02.		<i>Ң деп үн болгаш ң деп үжүк</i>			

				слогтарны, сөстөрни ном- чуп өөренип алып. /ң/ деп ун кирген сөстөргө слог болгаш ун анализин кылып.	агыйын билип алып.	чаан чүүлүнүн ут казын чурукка дүүштүрүп чугаалап билири. Сөс иштинден /ң/ деп үннү ылгап билир болур.
65	25.02.		Ң деп ун болгаш ооң ужуу. Ң деп үжүктү бижири.	/ң/ деп үннүн характеристиказын билип алып. Ол үндөн тургустунган слогтарны, сөстөрни ном- чуп өөренип алып. Үжүктүн бижимел хевирин танып, ооң үнүн ылгап билир болур.	Тыванын географиязын кысказы-биле билип база Монгун-Тайга кожуунда тарба ганнар өзүп тура рын билип алып лар. Башкының айтырыынга долу харыы берип шы даары.	Өөреникчи кижини мен деп медресеп билип, өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билири. Номчаан чүүлүнүн утказын чугаалап билири. Сөс иштинден /ң/ деп унну ылгап билири.
66	27.02.		Хыналда дужуруп бижилге	/х/ деп үннүн характеристиказын билип алып. Ол үндөн тургустунган слогтарны, сөстөрни ном- чуп өөренип алып.	Хаваннар азырал болгаш черлик болурун билип алып. Башкының айтырыынга долу харыы берип шы даар ы. Башкы-биле дең ге көргүзүг мате риалын көрүп ажылдап база ном-биле ажыл дап билири.	Өөреникчи кижиниң сагыыр чуру мун күүседип би лир болур. Ном чаан чүүлүнүн ут казын башкының айты рыгларының дузазы-биле чугаалап билир болур. Сөс иштинден /п/ деп үннү ылгап билир болур ужурлу
67	02.03.		/х/ деп үн болгаш Х, х деп үжүктөр			
68	03.03.		/х/ деп үн болгаш Х, х деп үжүк тер. Бичии х деп ужук ту бижири ри.	Үжүктөрнүн бижимел хевирин танып, ооң үнүн ылгап билир болур. / х/ деп үннүн характеристиказын кылып билир болур.. Ол үндөн тур густунган слог тарны, сөстөрни ном- чуптарлар.	Ыттарнын поро далары янзы-буру дээрзин база хава ыттын онзагайын билип алып. Башкының айтырыынга долу харыы берип шыдаары .	Школаның эки өөреникчизи деп атты эдилээринге белен болуру. Үн, үжүк анализин кылып билири. Номчаан чүүлүнүн утказын башкы ның айтырыгларының дузазы-биле чугаалап билир болур.
69-70	05.03. 09.03.		/з/ деп үн болгаш З, з деп үжүктөр	/з/ деп үннүн характеристиказын билип алып. Ол үндөн тургустунган слогтарны, сөстөрни ном- чуп өөренип алып. Үжүктөрнүн бижимел хевирин танып, ооң үнүн ылгап билир болур.	Башкының айты рыынга долу харыы берип шыдаары. Куш-ажыл кижини каастаар дээр зин билиндирип алып	Өөренир черин чурумга тудуп билир болур. Өөреникчи кижини мен деп медресеп билип, өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билир болур ужурлуг. /з/ деп үннүн үжүү кирген сөстөрни номчуп шыдаар болгаш номчаан чүүлүнүн утказын эдerti чугаалап билири
71-72	10.03. 12.03.		/ж/ деп үн болгаш Ж,ж деп үжүктөр	/ ж/ деп үннүн характеристиказын билип алып. Ол үндөн тургус тунган сөстөрни ном чуп өөренип	Башкының айты рыынга долу харыы берип шыдаары. . Озуп келгеш ажыл-мергежил шилип	Өөреникчи кижини мен деп медресеп билип, өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билир болур ужурлуг. /ж/ деп үннүн

				алыр. Үжүктөр ниң бижимел хевирин танып, ооң үнүн ылгап билир болур. /ж/ биле /ш/ деп үннерниң адаттынарын хайгаараар.	алырын чугаалажыр. Домактың схемазын болгаш слогтардан сөстөр тургузуп билир болур.	үжүү кирген сөстөрни номчуп шыдаар болгаш номчаан чүүлүнүн утказын эдерти чугаалап билири..
73-74	16.03. 17.03.		/й/ деп үн болгаш Й, й деп үжүктөр	й/ деп үннүн адаттынарын хайгаараар. /й/ деп үннүн характеристиказын билип алыр. Ол үнден тургус тунган сөстөрни ном чуп өөренип алыр. Үжүктөр ниң бижимел хевирин танып, ооң үнүн ылгап билир болур.	Домактың схемазын болгаш слогтардан сөстөр тургузуп билир болур.	Өөренир черин чурумга тудуп билир болур. Өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билири. /й/ деп үннүн үжүү кирген сөстөрни номчуп шыдаар болгаш номчаан чүүлүнүн утказын эдерти чугаалап билири..
75	19.03.		Хыналда диктант	Эжеш ажык эвес үннерниң үжүктөрүн ылгап, шын адап билири. Деңнелге сөстөрниң шын адалгазын, бижилгезин чедип алыр.	Башкының айты рынга долу харыы берип билири. Башкы-биле деңге көргүзүг материалын көрүп ажылдап база ном-биле ажылдап билир болур.	Өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билири. Эжеш ажык эвес үннерниң үжүктөрүн ылгап, шын адап, анализ теп билири.
76	30.03.		Катаптааш кын. Диктант <i>Кичээл аян-чорук Хх, Зз, Жж.</i>			
77-78	31.03. 02.04.		Кадыг демдек (ъ) <i>Кижини болуру чажындан, аът болуру кулунундан. Оюн кичээл.</i>	Ъ ажык үжүктүн соонга чорааш, ол үннүн ужуу-биле-катай ок-биле адаар ун коргузер деп чувени билип алырлар. Узадыр, кыска ладыр, өк-биле адаар ажык үн нерни буда вайн, шын дың нап, номчуп ооренип алырлар.	Кылган ажылын бердинген даалга езугаар шууштурер. Бир эвес ажылы частырыглыг болза, немей ажылдарны кылыр болур.	Өөренир черин чурумга тудуп билир болур. Өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билири. Ъ кирген сөстөрни номчуп шыдаар болгаш номчаан чүүлүнүн утказын эдерти чугаалап билири..
79	06.04.		/е/ деп үн болгаш Е, е деп үжүктөр	/е/ деп үннүн характеристиказын билип алыр. Ол үнден тургус тунган сөстөрни ном чуп өөренип алыр. Үжүктөр ниң бижимел хевирин танып, ооң үнүн ылгап билир болур. Бо ужук тыва сос тернин эгезинге турбас, ийи ун-биле дынналыр кажар ужук дээрзин билип алыр.	Синоним сөстөр дугайында билип алыр.	Өөренир черин чурумга тудуп билир болур. Өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билир болур ужурлуг. /е/ деп үннүн үжүү кирген сөстөрни номчуп шыдаар болгаш номчаан чүүлүнүн утказын эдерти чугаалап билири..

80,81	07.04. 09.04.		/Ё/ деп үн болгаш Ё, ё деп үжүктөр	/ё/ деп үннүн характеристикасын билип алыр. Ол үндөн тургус тунган сөстөрнү ном чуп өөренип алыр. Үжүктөр ниң бижимел хевирин танып, ооң үнүн ылгап билир болур. Ийи ун-биле дынналыр кажар ужук дээрзин билип алыр. Үн, үжүк анализин кылып өөренип алыр.	Кылган ажылын бердинген даалга езугаар шууштурер. Бир эвес ажылы частырыглыг болза, немей ажылдарны кылыр болур.	Өөренир черин чурумга тудуп билир болур. Өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билир болур ужурлуг. /ё/ деп үннүн үжүү кирген сөстөрнү номчуп шыдаар болгаш номчаан чүүлүнүн уткасын эдерти чугаалап билири..
82-83	13.04. 14.04.		/ю/ деп үн болгаш Ю, ю деп үжүктөр	/ю/ деп үннүн характеристикасын билип алыр. Ол үндөн тургус тунган сөстөрнү ном чуп өөренип алыр. Үжүктөр ниң бижимел хевирин танып, ооң үнүн ылгап билир болур. Ийи ун-биле дынналыр кажа р ужук дээрзин билип алыр. Үн, үжүк анализин кылып өөренип алыр.	Башкының айты рыынга долу харыы берип шыдаар ужурлуг. Башкы-биле деңге көргүзүг материалын көрүп ажылдап база ном-биле ажылдап билир болур.	Өөренир черин чурумга тудуп билир болур. Өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билир болур ужурлуг. /ю/ деп үннүн үжүү кирген сөстөрнү номчуп шыдаар болгаш номчаан чүүлүнүн уткасын эдерти чугаалап билири..
84-85	16.04. 20.04		/я/ деп үн болгаш Я, я деп үжүктөр.	/я/ деп үннүн характеристикасын билип алыр. Ол үндөн тургус тунган сөстөрнү ном чуп өөренип алыр. Үжүктөр ниң бижимел хевирин танып, ооң үнүн ылгап билир болур. Ийи ун-биле дынналыр кажар ужук дээрзин билип алыр. Үн, үжүк анализин кылып өөренип алыр.	Башкының айты рыынга долу харыы берип шыдаар ужурлуг. Башкы-биле деңге көргүзүг материалын көрүп ажылдап база ном-биле ажылдап билир болур.	Өөренир черин чурумга тудуп билир болур. Өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билири. /я/ деп үннүн үжүү кирген сөстөрнү номчуп шыдаар болгаш номчаан чүүлүнүн уткасын эдерти чугаалап билири.
86-87	21.04 23.04.		Чымчак демдек. (ь) <i>Оренген ужуктеринге аян-чорук кичээли.</i>	Ь ун илеретпес, мурнунда турар ажык эвес унну чымчадыр адаа рын коргузерде херек ужук дээрзин билип алыр. Орус дылдан улегерлеп алган сөстөргө турарын билип алыр.	Орус дылдан улегерлеп алган сөстөрнү сактып алыр. Күш-культура-биле өңнуктежири.	Өөренир черин чурумга тудуп билир болур. Башкының айты рыынга долу харыы берип шыдаар болур.

88	27.04.		Катаптаашкын. Диктант.			
89-91	28.04. 30.04.		/ф/ деп үн болгаш Ф, ф деп үжүктөр.	/ ф/ деп үннүн характеристиказын билип алыр. Ол үндөн тургус тунган сөстөрнү ном чуп өөренип алыр. Үжүктөр ниң бижимел хевирин танып, ооң үнүн ылгап билир болур.Орус дылдан улегерлеп алган сөстөргө турарын билип алыр.	Орус дылдан улегерлеп алган сөстөрнү сактып алыр. Башкының айтырыынга долу харыы берип шыдаар ужурлуг. Хоорайга кудумчуну кечерин билип алыр.	Өөреникчи кижини мен деп медресеп билип, өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билири. /ф/ деп үннүн үжүү кирген сөстөрнү номчуп шыдаар болгаш номчаан чүүлүнүн утказын эдерти чугаалап билири.
92-93	04.05. 05.05.		/ц/ деп үн болгаш Ц, ц деп үжүктөр	/ ц/ деп үннүн характеристиказын билип алыр. Ол үндөн тургус тунган сөстөрнү ном чуп өөренип алыр. Үжүктөр ниң бижимел хевирин танып, ооң үнүн ылгап билир болур.	Орус дылдан улегерлеп алган сөстөрнү сактып алыр. Башкының айтырыынга долу харыы берип шыдаар ужурлуг.	Өөреникчи кижини мен деп медресеп билип, өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билир болур ужурлуг. /ц/ деп үннүн үжүү кирген сөстөрнү номчуп шыдаар болгаш номчаан чүүлүнүн утказын эдерти чугаалап билири.
94-95	07.05. 11.05.		/ш/ деп үн болгаш Ш, ш деп үжүктөр.	/ ш/ деп үннүн характеристиказын билип алыр. Ол үндөн тургус тунган сөстөрнү ном чуп өөренип алыр. Үжүктөр ниң бижимел хевирин танып, ооң үнүн ылгап билир болур. Орус дылдан улегерлеп алган сөстөргө турарын билип алыр.	Орус дылдан улегерлеп алган сөстөрнү сактып алыр. Башкының айтырыынга долу харыы берип шыдаар у Орус дылдан улегерлеп алган сөстөргө ун, ужук анализи	Өөреникчи кижини мен деп медресеп билип, өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билир болур ужурлуг. /ш/ деп үннүн үжүү кирген сөстөрнү номчуп шыдаар болгаш номчаан чүүлүнүн утказын эдерти чугаалап турар ужурлуг.
96	12.05.		<i>Диктант</i>			Бот-тускайлан ажылдаары, өөрөнгөн билиглерин практика кырынга ажыглап билири.
97	14.05.		А. Шоюң шулук «Март» <i>Часкы экскурсия.</i>	Шулукту интонация сагып шын номчуп билири.	Айтырыгларга долу харыылаар, боттары айтырыг салыр, номчаан болгаш корген чуулдерин чугаалаап, бодалдарын шын илередип билир болур.	Өөренир черин чурумга тудуп билир болур ужурлуг. Шулукуту интонация сагып шын номчуп билири. Номчаан чүүлүнүн утказын долу чугаалаары.
98	18.05.		Домак. Байлак Тыва <i>Кичээл аян-чорук.</i>	Домактын сөстөрдөн ылгалын база домак тонген утканы илере дир дээрзин уруглар шингээдип алыр.	Айтырыглар болгаш чуруктар дузазы-биле домактар чогаадып, харылзаалыг чугаа тургузуп өөренир.	Өөренир черин чурумга тудуп билир болур. Өөреникчи кижини мен деп медресеп билип, өөреникчи кижиниң сагыыр чурумун күүседип билир

						болур ужурлуг. Номчаан чүүлүнүн утказын долу чугаалаары. Харылзаалыг чугаа тургузуп билир болур.
99	19.05.		Туннел диктант КМО			

Прошнуровано, пронумеровано и
скреплена печатью

И

Директор МБОУ СОШ с. Цуктээр

«08 сентября 2024»

С. Цуктээр

